

Извештај о раду за 2022.

Назив установе: **Музеј Понишавља Пирот**

Седиште: Улица Николе Пашића 49

Оснивач: Скупштина општине Пирот

ПИБ 100358327

Бројеви телефона: 313 850 и 2100851

Шифра делатности 9102

Матични број 07172486

Визија установе

Музеј је установа, која чува културно наслеђе Понишавља. Да би испунио свој основни задатак, неопходно је створити одговарајуће услове за обављање његове основне делатности. Потребно је обезбедити адекватне депое за чување експоната. Такође, треба завршити II фазу надградње радионице како би се добио простор за библиотеку и канцеларије за кустосе и на тај начин би се створили услови за њихов квалитетнији рад. Потребно је уредити галеријски простор у коме би се излагале музејске и гостујуће изложбе.

Мисија

Музеј је установа која треба да привуче већи број посетилаца, а пре свега млађу популацију ради упознавања са историјом, духовном и материјалном културом. Као и до сада, треба упознати туристе са културним наслеђем нашег краја.

Основни подаци о установи

Музеј Понишавља у Пироту постоји више од седам деценија.

На основу аката Одељења за културу и уметност Министарства просвете НР Србије од новембра 1946. формиран је Акциони одбор за стварање Народног музеја у Пироту, који је крајем 1947. године прерастао је у Народни музеј Пирота.

Почетак рада нове градске установе културе карактеришу проблеми око смештаја грађе и предмета, који су прикупљани на целој територији општине Пирот. Нису нађена одговарајућа решења, па је Музеј привремено био смештан у разне кафане, као и у војни магацин у комплексу Пиротског града – Калеа.

За потребе Музеја, 1953. откупљена је кућа породице Христић, где се и данас налази. Музеј је за посетиоце први пут отворен 29. новембра 1956.

Током постојања, мењао је и карактер свога рада и концепцију, што је утицало и на промене назива Музеја. После Народног музеја, 1966. постаје Етнографски, а од 1973. Музеј Понишавља.

Сада Музеј располаже фондом од око 10.000 предмета који су разврстани у следеће области: етнологија, археологија, историја, историја уметности и нумизматика. Музејски фонд, такође чине и следећи легати: Душана Ћирића, породице Ћири Ранчића, Димитрија Ранчића, Николе Антића, Јована Ћирића, Љубише Поповића и Милорада Антића.

Делатност Музеја је прикупљање, чување, обрада, проучавање и презентовање предмета материјалне културе са подручја Понишавља. Домен рада, поред заштите предмета покретних културних добара из области археологије, етнологије, историје, историје уметности, чине и друге делатности као што су: културно - просветна, педагошка и издавачка.

Законски оквири за рад Музеја у складу су са одредбама Закона о културним добрима (Сл. гл. РС бр. 71/94.) и одредбама Закона о делатностима од општег интереса у области културе (Сл.гл. РС. 49/92.). Решењем бр. 28/95 Сл.гл. РС. Музеј је постао регионални за општине Димитровград, Бабушницу и Белу Паланку. Статут Музеја и Правилник о раду Музеја.

Организациона структура

Музејски фонд има око 10.000 предмета који су разврстани по збиркама.

Најстарија музејска збирка је из области **етнологије** која броји 5000 предмета материјалне и духовне културе. Један део ових предмета чини сталну музејску поставку, док се остали предмети чувају у депоима.

Збирку предмета етнологије чине: грнчарија, ношња и обућа, текстилно покућство, накит, музички инструменти, предмети култно-магијског карактера, дрвено и метално покућство, занати и привредни и пољопривредни алати.

Археолошка збирка подељена је по хронолошком редоследу на: праисторијску, античку, средњовековну, збирку периода под Турцима и нумизматику.

Збирку из области **историје** чине предмети: наоружања, војне опреме и униформи, одликовања, карата, плаката, споменика и спомен обележја и архивске грађе.

Збирка предмета из **историје уметности** разврстана је по областима: ликовна уметност (иконе, копије фресака, грађанско сликарство, вајарска дела, цртежи и графике), примењена уметност (стакло, порцелан, керамика), комади намештаја (лустери, лампе, сатови, гоблени).

Делокруг рада **педагошке службе** и службе односа са јавношћу је презентација и представљање рада Музеја широј популацији и публици, а пре свега школској.

Посебну област рада чине **конзервација и рестаурација** предмета од метала и дрвета, која се обавља у конзерваторским радионицама, као и рад и документаристе. Поред књиговође, послове пратећих музејских служби, обављају и два радника који раде у продавници.

Извори финансирања

Буџет СО Пирот и сопствени приходи од продавнице и улазница који се преусмеравају у буџет града. У 2022. години продато је 5591 улазница.

Према финансијском плану за 2022. била су предвиђена новчана средства за рад Музеја у износу од 23.218.162,00 динара. Извршење финансијског плана је 88% односно 20.463.779,52.

Услови рада

У кући породице Христић смештена је стална поставка Музеја Понишавља као и стручно и административно особље. Дуги низ година ову установу прати проблем неадекватног смештаја како за запослене, тако и за смештај предмета, односно недостатак музејског депоа.

Музеј Понишавља има објекте на два локацијама:

Једна је у Улици Николе Пашића бр. 49, у простору (око) Куће породице Христић где су смештени кустоси, административни део, конзерваторске радионице, фото-лабораторија, Галерија Музеја, депои и продавница; други је у простору Пиротског града, где је смештена археологија.

Канцеларије кустоса и администрације опремљене су рачунарима и пратећом опремом (штампач, скенер...).

Конзерваторске радионице недовољно су опремљене и садрже само најосновније апарате.

Музеј годинама има проблема са простором који се испољава кроз недостатак просторија за рад кустоса, као и недостатак адекватног депоа. У простору сталне поставке (куће породице Христић која потиче из 1848.), смештене су стална поставка и две канцеларије у којима су смештени директор и три кустоса.

По нормативима музеолошке делатности, простор за кустосе и депо треба да се налазе одвојено од сталне поставке. Постојеће стање утиче на безбедност објекта и на квалитет рада кустоса као изглед сталне поставке.

Град Пирот је у 2020. започео другу фазу изградње помоћних објеката у дворишту музеја како би се добио простор за библиотеку и канцеларије за кустосе. Радови нису настављени у 2022. години.

Кадрови

Програм рада установе за 2022. реализовало је 12 радника. Шест са високом стручном спремом, два са вишом и четири са средњом. Етнолог и археолог су на одређено радно време.

Остварене активности

У 2022. години кустоси Музеја Понишавља обављали су редовне активности: одржавање збирки и њихових депоа, обрада предмета, вођење посета, припремање текстова за каталоге и књиге, издавање књига из библиотеке и откуп музејских предмета.

Археологија-

Обрада предмета, увођење у ИМУС, израда картона за праисторијски и антички период. Сређивање археолошке поставке и преуређење постојећих постамената. Обрада керамичког материјала са ископавања на простору тврђаве у претходној години.

Припрема пројекта „Корак ближе културном наслеђу“ за конкурс при Министарству културе и информисања.

Сарадња са ПУ Пирот и допис МУП-у и Дирекцији за управљање одузетом имовином о запленим новчићима на Градини (пресуда Вишег суда у Нишу и фотографије новца). Допис Заводу за урушавање бедема северног канала, као и текст о подручју Понора. Припрема текста за Археолошки институт у вези вотивних икона Зевса и Хере. Мерење новца са локалитета Кладенчиште и допис Институту, као и предлог програма за европску асоцијацију археолога 2025., за подручје Пирота.

Праћење радова приликом копања за нови кружни ток, недалеко од тврђаве, као и праћење радова приликом ископа за постављање миљоказа. Припрема текста за инфо таблу.

Онлине предавање о нелегалној трговини антиквитетима, као и присуство истоименом предавању у Књажевцу. Присуство САД-у у Прокупљу. Присуство на конференцији и панели дискусији у Новом Саду, представљање пројекта који су финансирани средствима ЕУ, пројекат средњовековне тврђаве у Пироту.

Посета колегама приликом археолошких ископавања у Белој Паланци, посета Темској и обилазак терена, приликом израде детаљног плана регулације, у сарадњи са Заводом за заштиту споменика културе Ниш.

Реализација пројекта „Корак ближе културном наслеђу“, припрема и реализација манифестације „Ноћ истраживача“. Сарадња са школама и предавања и посете ван пројекта (Природно математички факултета Ниш, Гимназија Пирот, ОШ Вук Караџић, предшколска установа Лане).

Сарадња са медијима: дописи о активностима и догађајима, текстови за локалне портале, снимање емисије „Срећна Србија“, РТС („Ово је Србија“, „Тврђаве на простору Србије“, уживо укључење приликом отварања тврђаве за посетиоце, укључење из археолошке поставке), снимање прилога о пројектима средствима европске уније ЗА Медиа, Радио Београд емисија „Којекуда по Србији“ , ТВ Зона Ниш, ПИ канал „Боје града“, ТВ пирот и Белама.

Вођење посета на простору археолошке поставке и тврђаве.

Адаптација и сређивање канцеларије, (нове полице, сређивање билиотеке, кречење).

Етнологија -

Јануар – Новебар - рађено на сређивању збирке ћилима са Милом Панајотовић; - обављени су конзерваторсик радови; - сређивање депоа као и упис предмета у ИМУС; - аплицирано је за средства код министарства културе за пројекат „Одећа по мери и вашој жељи“.

Јануар – Децембар - допуна збирке тако да је за музеј током прошле календарске године набављено више десетина предмета за етнолошку збирку.

Фебруар - сређивање депоа услед поплаве.

Мај – Децембар - прикупљање грађе за пројекат „Одећа по мери и вашој жељи“; - одржано је предавање у Музеју Војводине у Новом Саду; - теренска истраживањима од јуна до почетка септембра месеца у архив; - набављена фотографска опрема, опрема за теренска истраживања.

Новембар – Децембар - настављен је рад на пројекту „Одећа по мери и вашој жељи“, припреми публикације, у новембру је предат је рукопис на штампање. Реализован је пројекат „Одећа по мери и вашој жељи“ послат је извештај министарству културе.

Више пута се гостовало на локалним и регионалним телевизијама.

Конзервирано је више десетина предмета од дрвета и целокупна збирка пегли као и други предмети од метала, припремљено је 10 предмета за даљу конзервацију металних предмета као и физички преглед металних конзервираних предмета (збирка кантара и пегли)

Историја –

У току 2022.г. виши кустос историчар обављала је уобичајене послове: одржавање збирки и њихових депоа, вођење посета, дигитализација, реинвентар историјских збирки, писање захтева за откуп предмета и увођење истих у главну улазну књигу музејског материјала, као и увођење поклоњених предмета, издавање књига из историјске библиотеке, давање стручних изјава за локалне медије

- **Јануар – новембар** - припремање књиге „Одећа по мери и вашој жељи“, као и каталога и изложбе под истим називом
- **18. фебруар** – снимање прилога о ћилиму за CCTV (Национална кинеска телевизија)
- **27. август** – учешће на првом Фестивалу пиротског ћилима
- **14. октобар** – снимање за ТВ Пирот за документарну серију „Нераскидиве везе“ о учешћу Пироћанаца у Првом светском рату
- **28. октобар** – посета Сајма књиге у Београду због могуће набавке стручне литературе
- **22. новембар** – отварање изложбе „Одећа по мери и вашој жељи“

Педагошка служба, маркетинг и односи са јавношћу

Реализован Конкурс и изложба под називом (Не)брига о културном наслеђу. Поводом Ускрса реализована радионица за старије, суграђанке - осликавање ускршњих јаја воском-батик техником. Гост-сарадник на радионици - Мирјана Витошевић.

Реализована манифестација Музеји за 10. Поводом Међународног дана Музеја, отворена изложба награђиваних фотографија са конкурса (Не)брига о културном наслеђу 2003-2022.

Такође, у оквиру манифестације, реализован програм са ученицима Гимназија који похађају Смер за сценске и аудиовизуелне уметности као и са ученицима пиротске Музичке школе. У оквиру овог програма остварена је посета и дружење са групом деце из школе Младост.

Реализован програм у оквиру манифестације - Пиротско лето, реализоване су две радионице - сликања на текстилу. Сарадник - Милена Ђорђевић.

Реализован програм манифестације Дани европске баштине уз учешће деце из предшколске установе Чика Јова - Змај, ученика О.Ш. Душан Радовић и Градског удружења пензионера Пирота. Такође, реализован је и посебан програм са ученицима О.Ш. Вук Караџић. Програму је придружено и учешће-спонзорство Шумског газдинства

из Пирота. У оквиру сарадње са Гимназијом, помогло се у реализовању ученичких пројеката- снимање видеа о Музеју и сл.

Уобичајено и редовно вођене су посете Музеју и остваривана је сарадња са локалним медијима.

Сарадник за односе са јавношћу

- организовање и вођење различитих врста посета, као што су посете школа, вртића, група, стручњака и јавности уопште. Посете су се односиле на различите теме, као што су историја, уметност, археологија и културна баштина. Музеј је и ових као и предходних година имао велики број посетилаца из земље и из иностранства.

- Вођење посета на енглеском и бугарском језику као и вођење кроз сталну музејску поставку гостију из иностранства био је један од примарних задатака прошле године.

- одржавање и ажурирање сајтова и друштвених мрежа, као и објављивање садржаја који је био релевантан за публику.

- Постављено је 28 објава на официјалном сајту музеја све објаве су репостоване на ФБ страницу где је постављено 50 објава укупно везаних за активност музеја у минулом периоду.

- Фотографисање - снимање различитих догађаја, изложби, објеката и људи који су били повезани са радом установе.

- одговарање на питања и коментаре публике, као и пружање подршке пројектима и активностима које су се односиле на рад установе.

- Гостовање и укључивање у програме Радио Телевизије Србије, Хапу ТВ, ТВ Прва, ТВ Пирот, Пи канала, Пиротске вести у сврху промовисања рада и активности Музеја Понишавља.

Пратеће службе

Продавница-сувенирница, администрација, рачуноводство и обезбеђење.

- Музејска библиотека: обрада монографских и серијских публикација добијене куповином, поклоном и разменом. Посета београдског сајма и куповина књига за потребе музејске библиотеке.

- Магацин са књигама: вођење евиденције књига које су ушле и изашле као штампана музејска издања, поклоном, разменом и слање музејских издања Народној Библиотеци Србије, библиотеци Светозар Марковић у Београду и осталим музејима. Чишћење и одржавање магацина. Издат је каталог „Одећа по мери и вашој жељи“, књига „Њилим слоковито писмо“ и књига „Одећа по мери и вашој жељи“.

- Продавница: набављање робе, вођење образаца, уплате пазара, попис, слање робе поштом, заказивање посета.

- Дежурство и пружање помоћи колегама у реализацији изложби, радионица, манифестација.

- Вођење евиденције посетилаца у музеј, укупан број посетилаца: појединачне, групне, школске.

- Пребацивање књига у Агросточару.

- Пријем и слање дописа,

- Унос месечних извештаја за регистар запослених и електронско слање докумената

- Израда плана и програма рада у софтвер за планирање буџета 2022, уношење промена у току године и слање управи за набавке, извештавање управи за јавне набавке и слање електронске документације

- вођење пословних књига, књижење пословних промена

- достављање захтева по рачунима и финансијских извештаја

- плаћање рачуна, вођење благајне

- израда завршног рачуна и периодичних обрачуна, обрачун плата и боловања

- подношење електронских пријава и вођење регистра централних фактура
- Старање о обезбеђењу музејских зграда од крађе, временских непогода, пожара и свих осталих опасности
- контролисање исправности свих инсталација
- обилазак објекта ван редовног радног времена
- старање о исправности противпожарних апарата и хидратантске мреже и њихова периодична провера у сарадњи са „Тигар обезбеђење“ доо.
- Продаја музејских сувенира, публикација и дежурство у музејској галерији
- Техничка помоћ кустосима приликом изложбених поставки.

Семинари и стручно усавршавање:

- учешће на семинарима и едукативним предавањима у вези дигитализације предмета
- стручна усавршавања из области музејске делатности и рачуноводствене праксе
- предавање у Музеју Војводине у Новом Саду

Заштита културних добара

- Замењен је део водоводне мреже у дворишту и до кафане Ладна вода. Камена калдрма и камене плоче враћене у првобитно стање.
- Саниране напрстине на оградним зидовима (малтерисање и кречење).
- Израда 10 панова од стиродура за изложбене поставке и рам за ћилиме.
- Учесће у организацији Ноћ музеја, концерта музичке школе и Тинејдери на седенћу. Учесће у реализацији пројекта и сајма пиротског ћилима, изложба „Одећа по мери и вашој жељи“.
- На Калеу монтажа држача за заставе, израда прозора у црквици, ојачавање базилике дрвених степеница по кулама. Одржавање Средњег и Горњег града од траве (прскање тоталом). У археолошкој поставци кречење канцеларије кустоса, урађена термоизолација спољних зидова. Ремонт старе и монтирање нове полице за књиге, столови и столица. У депоу Агросточара поправка кровног покривача (од прокишњавања), чишћење олука.
- Највише времена је утрошено на конзервацији дрвених предмета из музејске збирке. Конзервирана су 82 предмета. Приложен списак са инвентарним бројевима.
- вршено механичко чишћење предмета (ченђел 3 комада, вериге 2 комада, ланаца 7 комада, шерпе 2 комада, сач 1 комад, бакрач 2 комада)
- хемијска обрада предмета (пегле на жар 18 комада, пегла из поставке 1 комад, пегле из Првог маја 7 комада, једна пегла из вртића Црвенкапа)
- фарбање дрвене капије улаз из Призренске улице, фарбање амбара сандолином

Откуп и поклон музејских предмета

У 2022. години откупљено је укупно 50 предмета.

- из збирке етнологије набављено је 28 предмета (3 ћилима, зубуни, кошуље, буквари, кецеља, чарапе, куварице, хеклане шустикле, јастучница, столњак, кожух и прекривач од јуте)
- из збирке историје набављено је 22 предмета (2 ордена, 6 медаља, споменица, значка, калфено писмо, копија златника, капа титовка, 7 новчанице и 2 обвезнице)

Презентација комуникација

- снимање и учешће у радио и ТВ емисијама

Манифестације реализоване у 2022

- Не(брига) о културном наслеђу
- Ускршња радионица – осликавање ускршњих јаја воском-батик техником
- Дани европске баштине уз учешће предшколске установе Чика Јова Змај, ученика ОШ Душан Радовић и Градског удружења пензионера. Реализован је посебан програм са ученицима ОШ Вук Караџић и прудружено учешће-спозорство Шумског газдинства.
- Музеји за 10 отворена изложба награђиваних фотографија са конкурса (Не)брига о културном наслеђу 2003-2022. Реализован програм са ученицима Гимназије који похађају Смер за сценске и аудиовизуелне уметности, као и са ученицима пиротске Музичке школе
- Пиротско лето – реализоване две радионице сликање на текстилу
- Фестивал пиротског ћилима (први пут организован)
- Ноћ истраживача

Изложбена делатност

Током 2022. године због недостатка галеријског простора и епидемијске ситуације реализована изложба у дворишту музеја „(Не)брига о културном наслеђу“.

Изложба „Одећа по мери и вашој жељи“ одржана је у просторијама Галерије „Чедомир Крстић“.

Издавачка делатност

У 2022. години штампани су:

- каталог фотографија по конкурс (Не)брига о културном наслеђу
- књига „Одећа по мери и вашој жељи“ реализована средствима Министарства културе по пројекту.
- Каталог „Одећа по мери и вашој жељи“
- Књига „Ћилим сликовито писмо“ аутора Радмиле Влатковић

Пројекти

- Реализована два пројекта Министарства културе „Корак ближе културном наслеђу“ и „Одећа по мери и вашој жељи“.

Дигитализација

Настављен процес дигитализације културног наслеђа Музеја Понишавља по препоруци Министарства културе.

Директор
Музеја Понишавља

Саша Јовановић